

Sygn. akt III C 743/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 kwietnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział III Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Matlak

Protokolant: aplikant adwokacki Judyta Marzec

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2012 r. w Warszawie na rozprawie sprawy

z powództwa A. K.

przeciwko Skarbowi Państwa Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej

o odszkodowanie

1. Powództwo oddala;
2. Nie obciąża powoda kosztami postępowania strony przeciwnej.

Sygn. akt III C 743/09

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 24 kwietnia 2009 roku A. K. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od Skarbu Państwa - Aresztu Śledczego w W. – S. kwoty 100.000 zł z tytułu odszkodowania za naruszenie jego dóbr osobistych w postaci godności i prywatności podczas odbywania kary pozbawienia wolności. Powód powołał się na osobiste przeszukanie przeprowadzone przez funkcjonariusza w obecności innych funkcjonariuszy komentujących sytuację w sposób obraźliwy i ośmieszający, pozbawienie go w dniu rozprawy, tj. 16.12.2008 r. i 11.03.2009 r. ciepłego posiłku, cofnięcie mu korespondencji (5 listów), odmowę widzenia z kuzynem G. P., używanie jednej maszyny do strzyżenia wszystkich więźniów, a także na odmowę wykonania powodowi kserokopii dokumentów. Powód wiązał swoje roszczenia z pobytem w Areszcie Śledczym w W. – S. w okresie od 13 listopada 2008 r. do 10 kwietnia 2009 r. /pозew k. 3 - 13/.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Areszt Śledczy w W. - S. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego /odpowiedź na pozew k. 150 - 151/.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

A. K. przebywał w Areszcie Śledczym w W. - S. w okresie od dnia 13 listopada 2008 roku do dnia 10 kwietnia 2009 roku. W czasie, gdy powód przebywał w tej jednostce penitencjarnej odmówiono mu wykonania kopii dokumentów ze sprawy sądowej, gdy powód zamierzał wystosować pismo do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Nadto powodowi cofnięto korespondencję zawierającą karty telefoniczne (5 listów), ponieważ przysły przesyłką poleconą, a nie - zgodnie z zarządzeniem dyrektora – przesyłką wartościową. Dyrektor pozwanej jednostki, zgodnie z § 15 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25.08.2003 r. w sprawie regulaminu organizacyjno – porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, wielokrotnie odmawiał powodowi uzyskania przepisów innych niż akty wykonawcze wydane na podstawie Kodeksu karnego wykonawczego. W Areszcie Śledczym w W. - S. na oddziale

„E-3” do strzyżenia osadzonych używano jednej maszynki. W trakcie pobytu w tej jednostce A. K. kierował do Prezesa Rady Ministrów, Ministerstwa Sprawiedliwości oraz do Centralnego Zarządu Służby Więziennej – wszystkie przesłane według właściwości do Dyrektora Aresztu Śledczego w W. – S. - skargi i wnioski związane z powyższymi niedogodnościami. /k. 14, k. 15, k. 16; k. 85 – 89; k. 91 - 93; k. 271 – 294; k. 297 - 298; zeznania powoda – k. 102-104/.

Podstawą ustaleń faktycznych czynionych w niniejszej sprawie były odpowiedzi Dyrektora Aresztu Śledczego w W. - S. na skargi i wnioski powoda, zeznania powoda oraz świadków W. Z. i W. S.. Zarówno treść, jak i autentyczność wskazanych dokumentów nie została zakwestionowana przez strony. Również w ocenie Sądu brak jest podstaw do kwestionowania ich treści i wiarygodności.

Sąd zasadniczo dał wiarę zeznaniom powoda A. K. /k. 102 - 104/ oraz świadków W. S. /k. 212 – 213/ i W. Z. /k. 307 – 308/ odnośnie kontroli korespondencji oraz przeszukiwania cel i osadzonych. Nie są natomiast w ocenie Sądu wiarygodne zeznania świadków odnośnie złego traktowania więźniów przez funkcjonariuszy Aresztu Śledczego w W. - S.. Świadcowie jedynie ogólnie wskazali, że „słyszeli od współwięźniów, że funkcjonariusze źle się do nich odnoszą” oraz, że „A. K. szczególnie narażony był na szykany”, bowiem w tym zakresie zeznania nie znajdują potwierdzenia w zebranych materiale dowodowym. Nadto świadek W. S. zeznania w tym zakresie oparł nie na własnych spostrzeżeniach, (nie zilustrował zeznań konkretnymi przykładami zachowań funkcjonariuszy w stosunku do powoda), ale na subiektywnej relacji przedstawionej przez współosadzonych („słyszałem od współwięźniów, że funkcjonariusze źle się do nich odnoszą, ale jesteśmy pozamykani w celach i nie byłem naocznym świadkiem takiej sytuacji”).

Sąd natomiast pominął wniosek dowodowy powoda o przesłuchanie funkcjonariusza zatrudnionego w Areszcie Śledczym W. - B. o numerze służbowym (...), wobec nieustalenia przez pozwanego jego danych.

Sąd zważył, co następuje.

W ocenie Sądu przedmiotowe powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Z kolei stosownie do art. 24 § 1 ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Zaś art. 448 stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Jak słusznie wskazywał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w sprawie I ACa 1150/06 (wyrok z dn. 24.07.2008 r., OSAW 2008/4/110) w przypadku naruszenia dóbr osobistych bezprawnym działaniem sprawcy pokrzywdzonemu przede wszystkim przysługują środki o charakterze niemajątkowym przewidziane w art. 24 k.c., a w przypadku gdy działanie naruszydźcy jest także zawinione środki o charakterze majątkowym, o których stanowi art. 448 k.c. Przy czym warto zwrócić uwagę, iż obydwa roszczenia mają charakter samodzielny i pokrzywdzonemu przysługuje prawo ich wyboru, ale sądowi pozostawiona jest ocena celowości przyznania ochrony w żądanej formie, jego adekwatności do rodzaju naruszonego dobra, a przede wszystkim rozmiaru doznanej krzywdy. Przy żądaniu przyznania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego podstawowym kryterium oceny sądu winien być rozmiar ujemnych następstw w sferze psychicznej pokrzywdzonego bowiem celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest zrekompensowanie i złagodzenie doznanej krzywdy moralnej. Z tych też względów sąd jest zobowiązany ustalić zakres cierpień pokrzywdzonego, a przy ocenie tej przesłanki nie może abstrahować od wszystkich okoliczności towarzyszących powstaniu krzywdy. Znikomość ujemnych następstw może być podstawą oddalenia powództwa

o przyznanie zadośćuczynienia na rzecz pokrzywdzonego.

Przechodząc na grunt niniejszej sprawy w pierwszej kolejności należało zatem ustalić czy i jakie dobra osobiste powoda zostały naruszone przez pozwanego. W tym kontekście warto podkreślić, że zarówno w doktrynie jak i w judykaturze utrwalone jest stanowisko, zgodnie z którym przy ocenie zaistnienia naruszenia dobra osobistego należy posługiwać się kryteriami natury obiektywnej, nie zaś jedynie subiektywnymi odczuciami osoby występującej o przyznanie ochrony. Na przykład Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 października 2001 r. (V CKN 195/01, LEX nr 53107) stwierdził, że ocena, czy cześć człowieka została zagrożona bądź naruszona, musi być dokonana przy stosowaniu kryteriów obiektywnych. Istotne jest bowiem nie subiektywne odczucie osoby żądającej ochrony prawnej, ale obiektywna reakcja opinii publicznej. Ponadto nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego, jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie (uzasadnienie wyroku z dn. 08.05.2009 r. w sprawie VI ACa 1242/08), spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania ochrony sądowej dóbr osobistych, bowiem należy mieć na uwadze również zobiektywizowaną ocenę zewnętrzną. Konieczne jest także zachowanie proporcji oraz umiaru i nie może nadużywać instrumentów prawnych właściwych tej ochronie do przypadków drobnych, opierających się w głównej mierze na subiektywnych odczuciach zainteresowanego, gdyż taki sposób postępowania prowadziłby do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony. W przedmiotowej sprawie powód uzasadniając swoje żądanie wskazał, na działania i zaniechania pozwanego w postaci: przeszukiwania zarówno powoda jak i jego celi, pozbawienie go w dniu rozprawy, tj. 16.12.2008 r. i 11.03.2009 r. ciepłego posiłku, cofnięcie mu korespondencji (5 listów), odmowę widzenia z kuzynem G. P., używanie jednej maszyny do strzyżenia wszystkich więźniów, odmowę wykonania powodowi kserokopii dokumentów, a także szykanowania ze strony funkcjonariuszy Służby Więziennej. W tychże działaniach i zaniechaniach powód upatruje naruszenia jego dóbr osobistych w postaci godności i prawa do prywatności.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Należy przy tym pamiętać, że twierdzenie istotnej dla sprawy okoliczności powinno być udowodnione przez stronę to twierdzenie zgłaszającą (wyrok SN z dnia 22 listopada 2001, I PKN 660/00). Zatem to na powodzie spoczywał ciężar dowodu z zakresie wykazania przytaczanych przez siebie działań jednostki penitencjarnej, w której upatruje on naruszenia dóbr osobistych, udowodnienia krzywdy, jaką w swojej ocenie poniósł.

Odnosząc się do zarzutów powoda stwierdzić należy, że działania pozwanego nie miały natężenia i charakteru mogącego stanowić o naruszeniu dóbr osobistych powoda. Nie można traktować jako aktu represji, czy szykan w stosunku do powoda zachowania w postaci cofnięcia korespondencji zawierającej karty telefoniczne, w sytuacji gdy zgodnie z Zarządzeniem Wewnętrznym nr (...) Dyrektora Aresztu Śledczego w W. – S. zezwala się na otrzymywanie kart płatniczych tylko w listach wartościowych; niewpuszczenia na widzenie brata ciotecznego powoda G. P., która to sytuacja miała miejsce incydentalnie na skutek omyłki osoby udzielającej widzenia, za co powód został przeproszony na piśmie /k. 14/. Podobnie, wbrew twierdzeniom powoda, nie można traktować jako aktu represji kontroli zarówno osobistej jak i przeprowadzanych w celach, mającej na celu jedynie zapewnienie bezpieczeństwa, bowiem zadaniem Służby Więziennej jest m.in. zapewnienie bezpieczeństwa osadzonym. Twierdzenia w postaci obraźliwego zachowania funkcjonariuszy względem powoda nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji zgromadzonej w aktach niniejszej sprawy, zaś powód nie zgłaszał dalszych wniosków dowodowych w tym zakresie. Gołosłowne twierdzenia powoda nie mogą stanowić podstawy przyjęcia, że do takich zachowań w istocie doszło. Powód nie przedstawił w tym zakresie żadnych dowodów, nie tylko nie wykazał związku przyczynowego pomiędzy działaniami funkcjonariuszy pozwanej jednostki penitencjarnej a poniesioną szkodą, ale też nie wykazał, że w ogóle poniósł uszczerbek na zdrowiu, czy to fizycznym czy to psychicznym. Nie mogą w ocenie Sądu ostać się też zarzuty związane z niezapewnieniem powodowi ciepłego posiłku w dniach 16 grudnia 2008 r. i 11 marca 2009 r. Jak wynika z akt sprawy powód w tych dniach brał udział w czynnościach procesowych poza Aresztem Śledczym w W. – S.. Zgodnie natomiast z treścią § 4 ust. 1 Zarządzenia Nr 8/2003 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 9 października 2003 r. w sprawie realizacji uprawnień osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych do wyżywienia wartość dziennej normy wyżywienia może być realizowana w formie trzech gotowych posiłków, w tym co najmniej jednego posiłku gorącego wydawanego jako obiad albo w formie suchego prowiantu. Przed opuszczeniem pozwanego Aresztu powód został

zaopatrzone w suchy prowiant. Powód otrzymał zatem w ww. dniach wyżywienie zgodnie z obowiązującymi normami. Fakt, że nie był to „ciepły posiłek” nie stanowi o naruszeniu dóbr osobistych powoda. Odnosząc się natomiast do zarzutów powoda w kwestii strzyżenia wszystkich osadzonych jedną maszynką, stwierdzić należy, że maszynki do włosów dezynfekowane są po każdorazowym użyciu.

W ocenie Sądu powyższych, zdaniem powoda, niedogodności, nie można traktować jako aktu represji skierowanego indywidualnie przeciwko niemu. Jak bowiem wynika z dołączonej do akt sprawy dokumentacji oraz zeznań świadków niedogodności, które spotkały powoda w związku z odbywaniem kary w takim samym stopniu dotyczyły innych osadzonych. Wszelkie działania pozwanej jednostki były zgodne z obowiązującymi normami.

Nadto zdaniem Sądu powód popełniając przestępstwo musiał liczyć się z tym, że karę za swój czyn będzie odbywał w więzieniu, w którym z oczywistych względów nie ma komfortu. Powód nie wykazał, aby w ogóle doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Reasumując, zdaniem Sądu, uwzględniając całokształt okoliczności sprawy, brak było podstaw do zasądzenia na rzecz powoda jakiegokolwiek kwoty zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, które wiązało się z zachowaniem pozwanej jednostki penitencjarnej.

Wobec powyższego powództwo podlega oddaleniu.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w pkt. 2 na podstawie art. 102 k.p.c., zgodnie z brzmieniem którego, w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać je w ogóle kosztami. Powyższy przepis ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Nie konkretyzuje on pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostając ich kwalifikacje, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, Sądowi (orzeczenie SN z dnia 20 grudnia 1973r., II CZ 210/73, niepubl.).